

Peklenska direttissima

V navezi s Pavletom Kozjekom

✍ Peter Podgornik

V starem avtobusu, do polovice napolnjenem z vsoto potrebno opremo in hrano, smo zapuščali Rio Gallegos v argentinski Patagoniji. Tako kot smo občutili dobro srčnost Slovencev v Buenos Airesu, smo v tem oddaljenem kraju občutili dobroto starih hrvaških priseljencev. Nepozabno slovo pri prijatelju Ivu Bronzoviču, kjer ni manjkalo obveznega asada in dobre črnine, smo končali s starimi dalmatinskimi pesmimi ob spremstvu kitare in s tiho željo, da se čez nekaj mesecev spet vsi snidemo. »Adios, amigos!« je še nekaj časa zvenelo v naših glavah. Zapeljali smo v neskončno pampo, napočil je čas za novo dogodivščino. Vsi plezalci smo bili že stari znanci s prejšnjih odprav v Himalajo in Južno Ameriko. Tudi zdravnik in snemalec, ki nam je sledil do vrha, sta bila dobra poznavalca gora.

Bazni tabor in snežna luknja – drugi dom

Patagonske gore so zaradi svoje lege in bližine oceanov vremensko zelo problematične. Močni vetrovi in vlažne zračne mase se mešajo prav na grebenih

teh čudovitih gora. *Mucho viento, mal tiempo*, pravijo domačini; zelo hitro smo spoznali resničnost tega pregovora.

Obšli smo naselje El Calafate in ob jezeru Argentina občudovali čudovite barve večernih oblakov, izza katerih so se kot Marija prikazale patagonske gore. Sredi noči nas je avtobus odložil v parku Los Glaciares ob reki Fitz Roy.

Zbudili smo se v čudovito jasno jutro s sanjskim pogledom na gore in steno, kjer bomo v naslednjih dneh preizkušali svojo plezalsko in psihično pripravljenost. Dopoldan so nas delavci, ki so gradili most čez reko, kjer je leta 1954 narasla voda odnesla francoskega alpinista Poincenota, v starem tovornjaku spravili čez nevarno vodo. Vodja odprave se je z gavčem Gero dogovoril za transport nekaj opreme in hrane do baznega tabora. Medtem ko je gavčo lovil svoje konje po pampi, smo tovorili najnujnejšo opremo do baze Maestri nad jezerom Torre. Tam so že bili člani tričlanske slovenske odprave (Bogdan Biščak, Rado Fabjan in Matevž Lenarčič) ter nekaj



tujih plezalcev, vsi z istim ciljem – priti na Cerro Torre po znani Maestrijevi smeri po vzhodnem razu. Par dni pred našim prihodom je prvi solo vzpon na vrh opravil Marco Pedrini, njegov kolega Fulvio Mariani pa je o tem posnel film.

V nekaj dneh je vsa oprema prišla do baze na naših in konjskih plečih, hkrati pa smo ob moreni in po ledeniku pristopili pod vzhodno steno, kjer smo skopali snežno votlino, ki je služila za izhodišče plezalcem v steni. Eni so kopali, drugi tovorili, tretji začeli s plezanjem; delo je steklo po planu.

Franček in Silvo sta 14. decembra prva vstopila v steno in preplezala prek sto metrov kombiniranega terena do vznožja previsne zapore pod veliko zajedo. V tem delu je bilo v ledu opaziti ostanke starih vrvi prejšnjih poskusov. Slabo vreme je naslednji dan preprečilo plezanje. S Pavletom in Fištro smo povečali in utrdili votlino pod steno, ostali so dokončno uredili bazo. Tisoč sto kilogramov opreme in hrane je bilo na svojem mestu, sedaj je bila končno na vrsti stena.

Delo v steni počasi steče

Kljub ne preveč lepemu vremenu sva s Pavletom preplezala težko dvajsetmetrsko previsno zaporo in odprla pot v veliko zajedo. Sneg in led, ki sem ju metal z zapihanega previsa, je Pavle potrpežljivo sprejemal na varovališču in istočasno modroval s Fištro, ki je snemal čistilno akcijo. Sonce je dopoldne steno dodobra segrelo, voda nas je namakala v velikih količinah in nam odplakovala vso telesno toploto. Problem so rešili temni oblaki, ki so zakrili sonce in goro odeli v ledni oklep, nas pa spremenili v ledene prikazni.

Naslednji dan sta Slavc in Johan v slabem vremenu preplezala zelo težak kombinirani raztežaj v previsnem delu zajede, kamor ob slabem vremenu in otoplitvah, ki običajno sledijo, leti ves material z vrhnjega dela stene.

Patagonske gore – skupina Fitz Roya (desno) in Cerro Torre 📷 Peter Podgornik



Člani odprave na letališču v Buenos Airesu: Klemenc, Svetičič, Fištravec, Kozjek, Karo, Knez, Belehar, Jeglič in Podgornik 📷 arhiv Petra Podgornika

Votlino pod steno so zaradi močnega poslabšanja vremena zapustile vse naveze. V bazi smo si malo odpočili in uredili opremo za napredovanje. Nemo smo opazovali slabo vreme z dežjem in orkanskim vetrom ter čutili nemoč kljub vsej volji do plezanja. »To je tista prava Putagonija,« smo modrovali.

Tretji dan se nam je v lepem vremenu Torre prikazal kot na novo pobeljen nebotičnik. Sonce je začelo čistilno akcijo, kar smo občutili že naslednji dan, ko smo zaman iskali našo votlino pod steno. Po dolgem iskanju – »sondiranju« s podaljšano smučarsko palico – smo odkrili vhodni rov, ki smo ga potem zaradi novozapadlega snega podaljšali za tri metre. Postalo je jasno, da votline za nobeno ceno ne smemo zapustiti, kar se je pozneje pokazalo za edino pravilno.

Dan JLA smo proslavili z novo delovno zmago. Franček in Silvo sta splezala lep kos previsne zajede in pritrčila fiksne vrvi že v rahlo položnejšem svetu, midva s Pavletom pa sva urejala votlino pred bližnjimi božičnimi prazniki. Ostala sva v votlini in štiri dni med stalnim snežnim metežem čistila rov. Velika železna lopata je postala ključni del opreme na tej odpravi ... Doživela sva obiske navez, ki so bežale iz Maestrijeve smeri; kar po vrsti so drsli v našo votlino in čakali tople besede, še bolj pa topel čaj. Za božični večer sva iz

alpinistične opreme naredila božično drevesce, najine misli in želje so potovale k domačim in prijateljem, oči pa so bile rahlo vlažne.

Ob ponovnem izboljšanju vremena sva porabila pet ur, da sva izkopala in očistila vse do tedaj pritrjene vrvi v steni. Sledila sta še dva nova raztežaja in spust po že spet zamrznjenih vrveh pod steno, kjer so naju v votlini pričakali Slavc, Johan in Fištra s toplo pijačo. Lepo je bilo spet videti prijatelje, s katerimi pet dni nisva imela nobenega stika; radijske postaje med bazo in votlino namreč niso delovale zaradi ovire, ki jo je predstavljal greben El Mocha.

Še v temi naslednjega jutra sva bila s Pavletom spet v steni, hiteč po izkopanih in čez noč zamrznjenih vrveh vse do previsne zapore, ki je zapirala prehod iz nevarne zajede. Ponovila se je zgodba kot na vstopu v zajedo: velik previs z zapihanimi in zaledenelimi razčlembami. Pavle je mirno opazoval moje mučno napredovanje, fotografiral in snemal, da bo kaj pokazati nejevernim Tomažem. Dobre štiri ure sva porabila, da sva prišla iz te mišnice in končno pritrčila vrv na stebru. Pod nama je bilo slišati glasove Slavca, Johana in Fištre, ki so se trudili pobrati pritrjene vrvi iz zajede, kar je bilo zelo naporno, saj so bile vrvi mokre in zato primerno težke. S skupnimi močmi smo končno dvignili težke



Pavle in Peter v bazi po osemnajstih dneh na gori in pod njo 📷 arhiv Petra Podgornika

vrvi in jih pritrdili po stebru in ploščah vse do vznožja stene, kjer nas je ujela noč.

S Pavletom in Fištro smo naslednjega jutra sestopili v bazo na zasluženi počitek, Slavc in Johan pa sta v čudovitem vremenu opravila veliko delo. Uspelo jima je preplezati previsni del stene čez rdeči pas. Srečneža sta lahko plezala v lahkih plezalkah in brez jaken. Naslednji dan sta jima sledila Franček in Silvo; osemdeset metrov izredno težkih plošč in krušljivih lusk je bil njun izkupiček na predzadnji dan leta.

Silvestrovo jutro je postreglo s slabim vremenom; do takrat smo preplezali in z vrvmi opremili prek 700 metrov nove smeri, želeli pa smo si še vsaj tri dni lepega vremena. Razen Frančka in Silva smo bili vsi v bazi in se pripravljali na praznovanje novega leta, ki smo ga za vsak slučaj praznovali kar dvakrat – po slovenskem in argentinskem času ...

Dva tedna »delovnih počitnic« v votlini

Prvi januar: tiempo mierda. Franček in Silvo sta se vrnila v bazo. S Pavletom sva si naložila velike nahrbtnike in zakorakala proti gori z upanjem, da se vrneva z doseženim vrhom. Že v metežu sva dosegla snežno votlino in sledilo je vse, česar sva že bila vajena ob slabem vremenu. V dneh, ko naju ni bilo, je votlina

med »spalnico« in »kuhinjo« dobila lepo razpoko, ki se je počasi, toda vztrajno širila. Ponoči je narava zunaj podivjala, votlina pa je postala pravi požiralnik novega snega. Okrog treh zjutraj me je zbudil čuden šum. Ob najinih nogah je bil kup snega, ki je rasel z veliko hitrostjo. V školjki plastičnih čevljev in z lopato v roki sem se prebil iz snežne pasti in upal, da se bova s Pavletom kmalu spet videla. Zunaj je divjal snežni vihar, pomešan s plazovi pršnega snega. Kopal sem v smeri, od koder sem prišel, norišnica je trajala kar dolgo. Sneg, ki je drsel po steni, me je stalno zasipal, kopanje je postalo bitka za preživetje. Pavle se je v votlini lotil kopanja z edino aluminijasto posodo, ki nam je služila za kuhanje. Občasno sva se poklicala in bila srečna, ko sva ujela šibak glas na drugi strani snežne stene. Veselje ob ponovnem srečanju je bilo nepopisno, toda kratko, kopala sva s polno paro in reševala, kar se je dalo. Votlina z opremo je bila globoko zasuta, sneg iz notranjosti sva vlekla ven na bivak vreči, lopata je bila kar vreča.

Slabo vreme je trajalo štirinajst dni, vzdržali smo midva in lopata. Hrano sva zreducirala na minimum, majhen kasetofon nama je z glasbo razbijal monotonost belega ujetništva. Že neštetokrat sva predebatirala vse svetovne in lokalne probleme, poznala sva že vsak gib



Pavle pod stolpi 📷 Peter Podgornik

in način obnašanja drugega. Nekje na sredi dvotedenskega ujetništva sta naju obiskala Slavc in Johan, prinesla sta dobro voljo in malo hrane, pa novice iz baze, kjer je stalno deževalo in pihalo. Nisva ju hotela zamenjati, vedela sva, da sva midva na vrsti, in upala, da se bo vreme končno uredilo. Proti koncu drugega tedna je bil izhodni rov iz votline dolg že dobrih osem metrov. Med ležanjem sva velikokrat poslušala pokanje snežnih in ledenih gmot pod sabo in upala, da bodo vzdržale. Dobila sva občutek, da sonce ne potuje več čez Patagonijo. Kljub vsem fizičnim in psihičnim naporom sva s Pavletom obdržala moč in upanje v naju in naravo, ki se mora kmalu spet nasmehniti in nam podariti še par dni lepega vremena.

Spet na delo

Štirinajstega januarja sva dočkala lepo vreme in končno spet vstopila v steno, ki se je čistila ledenega

oklepa. Osem ur sva čistila in popravljala vrvi. Transportna vreča, polna plezalne opreme, je bila videti kot zamrznjen sod. Previdno sva vlekla ven opremo in jo pazljivo čistila. Plezalna vrv je bila kot stara žica na fronti, skrotovičena in neuporabna, dokler je nekako nisva omehčala skozi roke. Veter mi je v hrbet zabil velik kos ledene plošče, na srečo je priletel postrani in naredil le veliko okno v moji jakni. Dobro, da je bila stena previsna in je večina izstrelkov letela preko naju. Do noči nama je uspelo preplezati še dva zahtevna tehnična raztežaja previsne poč. Sledil je osemstometrski spust do votline, kjer so naju Johan, Silvo, Franček in Fištra pogostili s toplim čajem in novicami, da si je Slavc zlomil prst, ko je zagnano treniral na balvanu za bazo. Stane je moral v El Calafate po hrano; kljub temu da so fantje s hrano varčevali, je je počasi zmanjkalo.

Kmalu po tretji uri zjutraj sta Johan in Silvo vstopila v steno in v hitrem tempu dosegla konec vrvi ter ves dan

v še bolj divjem tempu plezala v težki skali in strmlem ledu. Našo smer sta ob desetih zvečer zaključila na stolpih, kjer smo jo približno 150 metrov pod vrhom priključili Maestrijevi. Franček in Fištra sta jima sledila z opremo za bivač ter posnela še nekaj zanimivih kadrov. Vsi skupaj so bivakirali na polici pod stolpi, malo nad njimi pa sta v Maestrijevi smeri bivakirala francoska alpinista, ki sta se zaradi izčrpanosti obrnila štirideset metrov pod vrhom, kjer so takrat bivakirali naši prijatelji Biščak, Fabjan in Lenarčič.

Midva sva sušila opremo, praznovala Pavletov rojstni dan in na čudovito toplem soncu nabirala moči za ponovni odhod v steno in proti vrhu. V steno sva vstopila okrog polnoči v soju čelnih svetilk. Napredovala sva tiho in hitro, upala sva na tople čaj pri prijateljih na bivaku tisoč metrov višje. Zaradi napovrov zadnjih dni sem imel na stegnih krvave rane od plezalnega pasu, kar mi je pri vsakem dvigu po vrvi povzročilo pekočo bolečino. Po dobrih petih urah žimarjenja sva ob sončnem vzhodu zagledala kisle obraze prijateljev, ki so se stiskali na majhni ledeni polici. Nič ni bilo s toplim čajem, saj je kuhalnik dobil krila že zvečer in skupaj s Frančkovimi plastičnimi čevlji končal pod steno. Od vsega pričakovanega je bil še najlepši pogled na jezero Viedma in čudovite barve prihajajočega dne.

Končno dolgo pričakovani vrh

S Pavletom sva nadaljevala do stolpov, kjer se je končala naša smer, in tam srečala Francoze, ki so nas prosili za spuščanje po naši smeri, kar smo jim seveda dovolili. Sledilo je plezanje proti vrhu po Maestrijevi smeri; izmenično sva plezala preko galerije starih svedrovcev vse do kompresorja. Prijatelji so nama sledili. Z vrha so se takrat spuščali Biščak, Fabjan in Lenarčič, ki so tudi nadaljevali spust po naših vrveh. Kar devet

Slovencev nas je ta dan stalo na Torreju! Zadnji raztežaji so postregli z delikatnim plezanjem po navpičnih plateg s kočljivim izstopom po navpičnem ledu v lažji svet. Pavle je plezal preko navpičnih plat, posejanih z redkimi Bridwellovimi klini. Zaman sem poskušal nataktni avtomatske dereze na plastične čevlje, ostri granit mi je dobesedno pojedel sprednji rob čevlja. Strmi led na izstopu v lažji svet sem preplezal brez derez, vlekkel sem se po rokah in se vesel zvalil v sneg na robu težav. Prijatelji so prihajali eden za drugim, počakal sem vse in posnel njihov pristop na vrh. Eksplozija sreče in veselja nas je združila na vrhu in skupaj smo uživali v čudovitem razgledu na neskončne planjave celinskega ledu, nešteti vrhovi in velikih jezer. Srečo z nami so si delili tudi drugi člani odprave, ki so nas z daljnogledi opazovali iz baze. Sledil je spust po vrvi pod steno, ki je bil zahteven zaradi utrujenosti in veselja ob opravljenem vzponu. Nekateri so še istega večera odšli v bazo, nekaj pa nas je ostalo ob francoskem plezalcu, ki si je med spuščanjem zlomil nogo, da smo mu nudili pomoč. Zvečer sta prišla v votlino še Stane in dohtar. Naslednji dan smo ponesrečenca spravili na ledenik, kjer ga je prevzela posadka helikopterja.

V bazo sem prišel po osemnajstih dneh dela na gori in pod njo. Prijatelji so me pričakali s steklenico viskija in dobro voljo. Krepak stisk roke nam je dal vedeti, da je delo opravljeno, za nami sta ostala nova smer in noro doživetje. Veselje se je lahko začelo.

Slovensko alpinistično odpravo v vzhodno steno Cerro Torreja, v kateri je v času od 6. 12. 1985 do 21. 2. 1986 nastala nova smer Peklenska direttissima (1100 m, VIII+, A4, A1e, led do 95°), so sestavljali vodja Stane Klemenc, člani Silvo Karo, Franček Knez, Janez Jeglič, Pavle Kozjek, Slavko Svetičič, Peter Podgornik, zdravnik Borut Belehar in snemalec Matjaž Fištravec. ◻

